

**RAHONAMENT
Y COLOQUI NOU
DE NELO EL TRIPERO.**

*En el que es referix els grans casos que li pasáren; chic molt
hábil pera el estudio de la uña; natural de Valencia,
fill del carrer de Cañete, en lo demés que vorá
el curiós lector.*

PRIMERA PART.

En esta bola redona,
cuant se escarrama el compás,
pilla la oveja al cordero,
y tots sen van garrechant.

Asò no es palla, familia,
vòlen mes grans desengaños?
tots los fosars están pleus
en uns grans enracholats:

aquí yace Don Fulano,
 morió de un dolor de cap,
 y si no mes fora que estos;
 atres se fan barca en alt,
 de pedra, en gosos de guarda,
 en banderes y timbals,
 y les llibreries plenes
 de vides de capitans.
 Pues quant se vendrá la mohua,
 si que tindrà bon despach.
 Vostés ya voldrán saber
 qui soc, pues á diró vach:
 soc el só Nèlo el Tripero,
 el que ha deixat asombrat
 á tot lo mon y les Indies,
 que per haberme criat
 sense concixer mon pare,
 he eixit ben aprofitat.
 Fill del carrer de Cañete,
 per lo que vullguen manar;
 y ma mare era la chata,
 la que pelaba pardals;
 ma agüela la castañera
 de la plaza de Serrans.
 Em pasóren á mamades
 entre Nèla la dels crancs
 y Güisa la granotera,
 y la Mema em desmamá.
Teniendo tan buenas amas,
 yo no podia eixir mal;
 á la que tinguí tres anys,
 ma mare em tirá el ramal,
 y em digué: fill,
 dos mans tens, valte de elles
 en lo que pugues úelmar.
 Assió que no la faria
 un nano per un chagant;
 correguí les escaletes,
 la creu nova, el forn cremat,
 y me tirí á fer mandados
 á les chiques del mercat.
 Asi esgomen sí carrera
 y ixquí un chóro tan probat,

quem feren entre atres pillos
 primer falcó del ramat.
 Correches, egolles, pintetes,
 les evilles, els collars,
 les bolchaques en redó
 en monedes y didals,
en decir, vende conmigo,
 no tenien que buscar,
 perque entre els saltechadors
 cada hu té sa habilitat.
 Allá ahòn habia donsaina,
 allí em tenien ficat,
 pera apurar els dines,
 encara que me está mal
 alabatme, ixca un átre:
 desde el cul de un còni gran
 traía yo els lleonets.
 La paella? otro que tal:
 pera arrancarli els menuts
 sense eixir men mascarat,
 sempre he segut el acombeo.
 Pera el barró ensahonat
 sempre me enduya el pollastre
 com repartixen el pa.
 Al dabánt de les donsaines
 fent les Lòltes á dos mans,
 y despues á parar sera:
 pera fer la güala? cap
 se encontraria com yo.
 Pera els pets de baix lo brás
 sempre ma pintat á sòles,
 com la lluna que farà.
 Pera parar formachets,
 les figues, y repicar
 les castañetes de pedra,
 el mestre mes consumat.
 Pera parar una unflada,
 mes que fora de un soldat.
 Entens de tots los ofisis;
 quant habia sentemar
 me buscaben els pellers
 pera ferli al gran Sultan
 el grande salamelé,

ragudes solles y cap,
 en lo plomallet al tò.
 Quant havia hòus reals,
 y puchaben á mich duro,
 dia, carrega la má;
 quant el soldat dia, *abajo*,
 per fòra el entabacat
 me entilaba yo á la sombra,
 asó ya es acció de gat;
 les tabes y la baralla
 sempre en lo barret ficat.
 Al pati de sen Franses
 tenia yo el meu descans;
 corregudes dels alcaldes
 en tenia á cada pas,
 de entre les mans dels serenos
 me enfachia á cada instant.
 Em su amic de uns murcianos
 que es vingueren á curar
 la tiña, y me la apegáren,
 y en lo hospital cheneral
 me posáren el casquét,
 y en lo cap empaperát
 á plegar grans de raim,
 y als batechos á sen Chuan,
 y quant tiraben els pinos
 entre els chics ficaba el cap,
 y tots me feen un rògle
 com á un tòro de quatre anys.
 Cant se puchaba campana
 en cuañsevòl campanar,
 sempre anaba á cap de còrda
 com si fora un sentensiat.
 A veure entrar la triada
 era tan afisionat
 que hasta el corral no els deixaba,
 y me esmeraba yo tant,
 que en lo carreró del mich
 era yo el mes afamat;
 pera tirar de la còrda
 quant els hòus sòl n matar
 sempre me dabén la bufa,
 carrera de un hòme gran.

Sense tindrè ningun fi,
 per ahon anaba pasant
 tots dien guardense de eixe,
 en presidi parará.
 Ya no ya misericordia,
 á ouir missa en los fosars,
 perque en totes les iglesies
 me ahuxaben els escolans,
 perque els apandaba els siris
 quant estaben descuidats.
 Tots ixquerén en la sehua:
 que una nit tiren el roll,
 y me atrapáren dormint
 debaix la taula dels caps:
 em planten en sent Arsis,
 com no em morí del pesar,
 señal que no em prenguí chens.
 Y el Alcait me preguntá,
tienes quien saque la cara?
 el bochi me la traurá,
 li diguí; y me respongué,
 pues sino, et van á ferrar.
 Pòe ferro, no li dõiga,
 perque àra em bulle abear;
 em planten en la sombreta,
 y en lo dia meñs pensat
 em viu entrar el notari
 en los papers baix lo bras,
 y em diu, no ya que asustarse:
 susto? ni àra ni may,
 li diguí, vinga boleá;
 y escomensá á relatar:
á los reales bajeles
sentenciado por cuatro años;
 y aixi tinga bon viache,
 móltes memories allá;
 quedará vosté servit:
 ya tinc pá pera quatre anys;
 se empasáren en un pet,
 perque com era chalán,
 arribí á ser entre tots
 el chocho del capotás.
 Arregli yo ma llicensia,

4

y á Valensia vach tornar;
y me ampará un palleter,
y feu una acsió lleal,
quem doná s'aria y palletes
pera véndre y baratar;
y en camarada de un atre
la práctica vach pasar.
Pero es vàrem desavindre
perque em volia casar
en sa filla que parlaba
baix del pònt en los soldats.

Me ixqué una atra conveniència
en la plasa dels hòus reals,
anar tapant en arena
tots los charquets de la sanc;
si dura mes me fas hòme:
el gargamell me fá mal
de tant de representar:
vechám si queda en la hota
algun pòc de soliman,
pera acabar el colòqui
en la atra segona part.

FI.

SEGONA PART

DEL RAHONAMENT Y COLOQUI NOU

DE NELO EL TRIPERO.

*En la que acaba de relatar quines foren totes les escòles
de la sehua carrera.*

Yo sé que alguns de este rògle
estarán ya desichant
saber en lo que paró
els ofisis tan honrats
y les maravelles fetes.
Pues seguiré, cap sagrat,
pòsen atensió, señores:
véntme desacomodat,
em posi á tira cordeta,
y em vingué á solisitar
un sèrt escorcha rosins
y en éll em vach arreglar;
yo pelaba, yo mataba,
y éll se tiraba la part;
com yo estaba mal content,

un gran amic del corral,
estant els dos en conversa
en la tenda dels chagans,
diu: Nèlo, ya saps que sempre
ham profesat amistad,
te quiero mas que este mundo,
es que et tinc acomodat
en tota sal y sandunga,
ma deixat acomodat
en la caldera del seu;
tenia un canonicat,
y em desgrasi á lo millor,
perque me varen plegar
venent chicharons als cocheros
dels que solia delmar.

Y en punt de les deu del dia
 vàren cercar el corral,
 y per escaparme pronte
 yo me vach despenchollar
 desde el terradet á tèra,
 ixquí com un condenat
 atropellant la plaseta;
 sàben ahon aní a parar?
 a Nazaret, y me encontrei
 á la vòra de la mar,
 fu chunta en uns bolichers
 hasta que pasá el llevánt,
 y en la nit que meñs pensaba
 la tenda vàren cercar,
 y me baixen é Valencia
 lo mateix que un novisiet,
 em tanquen en sent Arsis,
 si em traurán, si no em traurán,
 al cap se apanyá la cosa,
 porque una amiga gran
 que tenia en la galera
 lo negre tot ho feu blanc,
 y si ella haguera estát sòlta
 tan sòls pres no haguera entrat;
 ixquí la vespra del Còrpus,
 y al sendemá em bach tirar
 al agua de corriòla,
 y bach peadre bon pesar,
 que peguí en uns amigachos
 que ho prengueren tan á mal
 com si fora algun afronte:
 pues me varen encaixar
 que era una partida tórta,
 y el cànter em varen trencar,
 em tragaeren de la vòlta,
 y la ganansia es gastá
 dins de la peixcateria.
 Asi nom quedes escás,
 los quatre oixetes ubértés,
 tot lo mon bega de ras,
 els róllos en ail y óli,
 sardines, pebreres y alls,
 tocaben unes en átres,

y la funsió es celebrá.
 Mes com sempre la fortuna
 la he tenguda tan á má,
 me caigué la loteria,
 y un terno me va tocar,
 porque me quedí á dormir,
 com si fora llit en alt,
 en lo banc de la toñina,
 estant molt repantigat;
 y cuant estava en mis glorias,
 cási mix ensomiant,
 sent que dihoen, tinte al Rey,
 y cuant vinguí á despertar,
 á les barres de la taula
 ya me tenien trincat,
 (pensament de algun dimoni,
 ó algun malintencionat,
atar un hombre durmiendo);
 y em dihuen, pasa dabant,
 y dins de una calesa
 en sent Arsis me han plantat,
por indicios de un bolsillo
 que me trobí en lo mercat
 ans que el seu amo el perdera;
 no pòt haber hòme gran
 que no siga perseguit;
 pero si cap tot se apanyá
 en deu anys de Filipines,
 vach anar y vach tornar,
 y em tiri als camps del Remej;
 la correcheta, els didals,
 anchuetes, la baralla
 y algun mocador morat,
 ho pasaba com un rey
 y millor que un cardenal,
 y aquelles de baix lo pònt
 sempre estaben gatiñant
 per vin dre á la mehoa sombra,
 y em fehen ben regalat;
 este es el hòme de estrela,
 y de asó em puc alabar;
si no hubiera pechos nobles
 del meu modo de pensar,

en las reales galeras
 qui tenia de remar?
arriba al palo mayor
 qui tenia de puchar
 á arriar els gallardets?
 pues el conte está ben clar,
 que si faltabem nosatros
 habien de tirar mà
 de alguns dels que están oint,
 y es morien de pesar.
Porque hay ternes al compuesto,
 gran patilla y ben barbát,
que en decirle tente al Rey,
 ya el tenen tot escuallat;
 si els tanquen en calabosos
 tot sels empasa en plorar,
 y si els carreguen de ferro
 acóbenlo de contar.
 Máre, busquem un empeño
 que em trága de así al instant.
 Máre, que les panderòles
 me roseguen les pinás.
 Máre, que les rates gròses
 me se menchen el dinar.
 Máre, que no hu faré mes;
 pues y ára, guspo cagát?
 y ára, so terne de mierda?
 qué surra en un drap bañat;
 el pá meu de cada dia
 en tú ha segut solimá,
del número de los hombres
 mereixies ser borrát.
Aquí quiero ver la gente,
 que tot ha de ser chillar
 á la pòrta de la tenda
 en lo mocador al cap,
el capote puesto en facha,
 el churí desembainat;
 para asustar á les dònes
 el fiero mes acabat.
 El terne que ha de ser terne
 ha de tragelar el pá
por otro estilo irrisivo,

y en ser que hacha lograt
 lo que yo (en bona hora ho diga)
 ya es pòt tindre per pintat.
 Vostés dirán, les asañes
 de este gandúl ahon están?
 sense gastar molta flema
 les aniré relatant.
 Com son tan anomenades
 les diré en la cara en alt.
 Yo soc la embecha del mon,
 el playante consumat
 que se encontra en estos tiempos,
 y lo que tinc ho he goañat
 con mis queridos didales;
 ixca un átre mascarát
 que se hacha menchat el ferro
 en lo calabós tancat,
 com yo me menchi els grillons,
 no mes tenia huit añas,
á los quince mal cumplidos
 ya me encontrí rechantant
 la vara de la comuna,
 gobernador consumat,
 quant ma chalala retundis
 sempre ma vist amarrat
 á la primera parella
 en ma bandereta en má.
 La sombra de la cruera
es lugar que se reserva
para la gente morena.
 Per ahon anaba pasant
 ningú em miroba la cara,
 tots miraben á les mans;
 si he aplegat al cuartelillo
 he segut tan estimat
 que á tots els deixaben solts,
 y á mí em tenien ferrat.
 Sènta, Melilla, el Peñó,
 Cartagena, el Arsenal,
 Málaga, en les Filipines,
 latre Peñó y en Orá,
 Gurumete y pagesillo,
 lo que dihuen gat de nau,

(escòles de ma carrera);
 y he eixit tan aprofitat
 que endivine desde fora
 lo que té un haur tancat.
Aquesto es vivir, aquesto,
lo demas es cabilar;
 el que mire á hòme de bé
 el matarán á pesars,
 el puntillio, el si está bé,
 la honra y el qué dirán,
 els durán á la goleta;
 naste, naste, nasterá,
conmigo no se entiende eso,
 yo tinc á gust el estat,
 y estic en bona carrera,
 els meus papers ho dirán;
 sis llisensies de cumplit
 (y ninguna de soldat)
 tinc en la meua cartera,
 totes de hòme abonat;
 y en lo discurs de ma vida
 (de aso em puc alabar)
 ningun sastre ma pres mida,
 ni el Vicari ma trobat,
 ni he pagat lloguer de casa,
 sempre ma quedat al rás,

manco quant ha estat en guaje,
 ó en lestaribel tancat.

En la comèdia del mon
 sempre he fet un paper gran;
 sino digueno el meus brasos
 que se encontren tots pintats
 de sòls, de lleons, de estrelles,
 enseñas de llealtat
 de haber transitat els mars
 en les galeres remant.

En los treballs de este mon
 ningú tinga que escuallar;
 prenguen tots els meus consells,
 y tindrán un bon pasar.

Quant mes atrosos, mes chulo,
 quant manco honra, mes pé,
 quant manco pinos, mes brome,
 quant manco ròba, mes sé.

Amprar y no tornar nunca,
 treballar, nunca ni may;
 ni os traurán Obrers, ni Alcaldes,
 Rechidors, ni Diputats;
 y os donaran una vida
 com yo me la estic pasant,
 asó es lo que os convé,
 si no ho voleu fer, abant.

F I.

